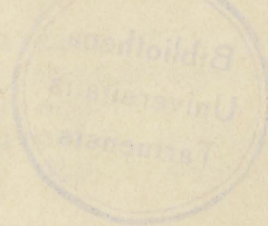

H. Sepp.

Kuusi tuhaton puuhni,
viis sadet asetat,
30.539

MAKSUSTAMISEMENETLUS JA ÕIGUSKAITSE

TULUMAKSU JUURES.

A. A.
7827

Loj. 2 VII 22 õiguskaitse

S i s s e j u h a t u s .

I o s a .

§ 1. Haldusmenetlus. Menetlusest üldse.

§ 2. Maksustamisemenetluse normatiivsed alused:

- a) konstitutsioonilised normid.
- b) erinormid.
- c) kaudsed normid.

II o s a .

§ 3. Maksustamismenetlus tulumaksu juures.

- a) maksustamisorganid
- b) eelmenetlus
- c) tuvastusmenetlus
- d) otsustusmenetlus

III o s a .

§ 4. Õiguskaitse. Õiguskaitsest üldse.

- a) vaidemenetlus
- b) kaebemenetlus.

K a s u t a t u d k i r j a n d u s :

- 1) Prof. Juhan Vaabel - Eesti Riigi-Maksundusõiguse põhiprobleeme. 1934 a.
- 2) Prof. A.T.Kliimann - Administratiivakti teooria. 1932 a.
- 3) Prof. A.T.Kliimann - Haldusprotsess. 1936 a.
- 4) V.Lang - Halduslik tuvastusmenetlus MKS-s. "Õigus" nr. 9 ja 10, 1938 a.
- 5) Eesti Vabariigi Põhiseadus.
- 6) Tulumaksuseadus ühes hilisemate muudatustega.
- 7) Maksustamiskorralduse seadus.
- 8) Administratiivmenetluse seaduse.
- 9) J. Valge - Riigikohtu administratiivosakonna otsused 1920 a. - 1938 a.
- 10) Balti Eraseaduse III köide.
- 11) Tsiviilkohtupidamise seadus.

§ 1. Haldusmenetlus.

Menetlusest üldse.

Riik kui avalikõiguslike korporatiivne ühik, peab hoolitsema kõikkülgsest oma liikmete - kodanikkude häälolu eest. Tema peab seisma hää riigi välise puutumatusse, seesmise rahu, kultuuri kui ka majandusliku arendamise ja edenemise eest. Kõiki neid nõudeid sooritab riik haldusorganite kaudu.

Haldusorganite käitumist nendele pandud ülesannete täitmisel, võime liigitada kahte rühma 1/ normatiivseteks ja 2/ normivabadeks. 1/

Normatiivsed on sellised toimised, mis kaasutavad endaga muudatusi õigusolustikus. Nad kas loovad uusi õiguslike olukordi, lõpetavad seniseid või muudavad neid.

Normivaba käitumine aga ei kaasuta mingisugust muudatust õigusolustikus. Normivaba toiming ei loo norme ega korralda õigusvahekordi. Kuid ka normivabad toimingud peavad toimuma õiguskorra alusel 2/.

Nagu juba eelpool mainitud, loovad normatiivtoimingud norme ja korraldavad õigusvahekordi. Seega või-

1/ Prof. A.T.Kliiman - Haldusprotsess, Tartu 1936a.lk.15
2/ Sama, op.cit. lk. 16.

vad nad riivata kodaniku subjektiivset õigusfääri, mis temale antud õiguskorra alusel. Et kontrollida, kas haldusorganite poolt lähetatud aktid on kooskõlas kehtiva õiguskorraga, siis peavad nad saabuma kindlas korras. Õigusnormidega sätitud haldusaktide saabumiskorda nimetataksegi haldusmenetluseks.

Lähtudes õigusriigi põhimõttest, pole mõeldav, et haldusaktid võiksid saabuda s u v a l i s e l t, ilma kindla korra ja seadusliku aluseta. Sellised aktid võivad esineda vaid p o l i t s e i r i i g i s, kus elushekordi ei korralda mitte s e a d u s, vaid valitseja tahe. Õigusriigis peavad haldusorganid käituma seaduse alusel. Seega ei tohi esineda nende tegevuses suvalisust. Vaadeldes asja lähemalt selgub siiski, kuiõõra relatiivne on suvatu ja suvalise akti vahe. Seadus määrab küll, et maksu määramine tuleb otsustada küllaldaste ja objektiivsete andmete põhjal, mis kogutud ja kontrollitud kindla menetluskorra alusel. Seadus seab küllaldaste ja objektiivsete andmete kogumise maksuasutise otseseks kohustuseks, milles vääratamine teeb tema otsuse vaieldavaks, osalt isegi tühiseks. Kuid nõuetav objektiivne ja täppis seisukoht ei ole sellega siiski täielikult saavutatud,

sest teataval määral jääb ka siin püsima subjektiivse kaalutluse moment. Nimelt otsustab selle üle, kas andmed on küllaldased ja objektiivsed, siiski vähemalt esialgselt maksuasutis. Samuti otsustab asutis omadel kaalutlustel, kas kutsuda asjaosalise palvel asjatundjat arvamuse avaldamiseks (MKS §§ 52 ja 57), kas ta nõuab välja asjaosalise palvel kohtu- või valitsusasutisest dokumendi või loeb sellest tekki-va viivituse lubamatuks ja otsustab asja dokumenti välja nõudmata (MKS § 55), kas teatab maksukohuslasele, et pole esitatud tõendit, mis tähtis maksukohuslase huvides, ja määrab selle esitamiseks tähtaja (MKS § 56), kas ta võtab maksukohuslaselt vastu tõendi (MKS § 57) või loeb tõendiga selgitatava asjaolujuba küllalt selgeks või esitatava tõendi mitteoluliseks ning kõrvaldab seesuguse tõendi (MKS § 58) 1/.

Maksustamismenetlus on haldusmenetluse liike, mille all mõistame koordineeritud menetluskordade süsteemi, mis on määratud kõigi maksustamisel vajalikkude administratiivaktide sooritamiseks, mõistes aktidena nii tehinguakte kui ka toiminguate, samuti ka nn. faktilisi administratiivakte 2/.

1/ Vt. Vaabel, op.cit. lk.146

2/ Vt. Kliiman, Administratiivakti teooria, lk.232 jj. samuti 201 jj.

Alljärgnevalt asume maksustamismenetluse käsita-
misele.

§ 2. Maksustamismenetluse normatiivsed alused.

a/ Konstitutsioonilised normid.

Õigusriigi põhimõtteid väljendab eelkõige riigi kehtiva Põhiseaduse deklaratiivne osa. Eesti Vabariigi Põhiseaduse deklaratiivses osas öeldakse, et eesti rahva tahe on luua riiki, mis rajaneks õiglusele, seadusele ja vabadusele. Eesti Põhiseaduse § 3 lausub, et riigivõimu ei saa keegi teostada muidu, kui vaid Põhiseaduse ja sellega kokkukõlas olevate seaduste alusel.

Põhiseadus on vankumatuks juhteks Vabariigi Presidendile, Valitsusele ja kohtule nende tegevuses.

Eelpool äratoodud Põhiseaduse sättest ilmneb, et haldusorganid peavad käituma seaduspäraselt. Kõik aktid peavad olema rajatud seadusele. Ei või olla suvalisi akte, mis ei põhineks kehtivale õiguskorrale.

Makse ja koormisi käsitab eraldi Põhiseaduse § 29, kus öeldakse, et ühtegi avalikku maksu ega koormust ei saa kodanikule peale panna muidu, kui vaid seaduse alusel. Sellest järgneb, et kodaniku maksustamiseks peab olema alati seaduslik alus. Seadusliku aluseta ei või

tekkida maksuskohustust. Ka maksustamismenetlus peab toimuma kindla korra järele, sest selle sihiks on maksustamiskorraldise näol seaduse järgi tasumisele kuuluva summa objektiivselt õige määramine. Menetluskord uues maksundusõiguses on täpsustatud ning arendatud sääraselt, et maksuasutise menetlusest kõrvaldada võimalikkuse piirides subjektiivse kaalutluse võimalusi.

Maksukohustus ei või kunagi tekkida tava alusel, sest sellisel juhul puuduks maksukohustusel seaduslik alus. Määrustega võidakse küll sättida *m e n e t l u s t*, kunagi aga maksu ennast, mis peab põhinema seadusele.

Maksu määramisel võib arvestada üksnes objektiivsete andmetega. Ei saa kasutada ei seadusega ega ka õiguse analoogiat seadustühikute täitmiseks, vaid juhul, kui seadus on puudulik, ei tule maksu määrata. Maksuasutised ei ole õigustatud interpreteerima laiendavalt maksuseadusi. Neil juhtudel, kui tekib kahtlus maksustamisel, ei saa kehtivat seadust tõlgendada fiske kasuks.

Legaliteediprintsiibist, mis väljendatud põhiseaduse § 3 järgneb, et iga haldusakti suhtes peab olema võimalus teostada kontrolli selle üle, kas akt on sea-

duspärane või ei ole.

Haldusaktide seadusepärasuse kontrolli nimetame õ i g u s k a i t s e k s. Sää1, kus riigi õiguskord nõuab, et haldusaktid peavad olema seaduspärased, peab paratamatult esinema õiguskaitse. Selle abil kontrol- litakse akti seadusepärasust ning võidakse sundida haldusorganeid teotsema seaduse raames.

b/ Erinormid.

Üldiseks erinormiks, mis sätib haldusmenetlust, on Administratiivmenetluse seadus 1/. Selle seaduse eeskirju tuleb rakendada kõikidele küsimustele, mille- de lahendamine kuulub riigi- ja omavalitsuse organite- le, kuivõrd eri-eeskirjadega pole korraldatud teisiti (A.M.S. § 1). Ka maksustamismenetlusel tuleb käia nen- de sätete järgi, kuivõrd pole erinorme. T u l u m a k - s u juures tuleb eeskätt käia nende normide järgi, mis leiduvad Tulumaksuseaduses endas 2/. Täiendusnormina tuleb rakendamisele Maksustamiskorraldamise seadus 3/. Administratiivmenetluse seadust rakendatakse maksusta- mimentluse sättimiseks subsidiaarselt kui lex gene- ralist. Gradueeritult oleks tulumaksu maksustamismenet-

1/ Adm.Menet.Sead. RT nr. 4-1936 a.art.25

2/ Tulumaksuseadus RT 63/64-1920 a.,78-1922.a,149-1924.a., nr. 1 ja 29-1932 a.,nr.46-1934 a.,nr.15,27 ja 33 - 1935 a.

3/ Maksustamiskorrald.seadus RT 1 ja 91-1932 a.,55-1934a.

lust sättivate erinormide õigusjõud järgnev: Tulumaksuseaduses esinevaid norme tuleb eelistada Maksustamiskorraldusseaduses esinevatele normidele. Viimaseid omakorda aga Administratiivmenetluse seaduse normidele.

c/ Kaudsed normid.

Kaudse allikana maksustamismenetluse sättimisel esineb Tsiviilkohtupidamise seadus. Viimast tuleb rakendada siis, kui esinevad tühikud Administratiivmenetluse seaduses. Analoogilistel juhtudel tuleb seda kasutada ka Administratiivsissenõude seaduse täiendamiseks.

Ka Kriminaalseadusel ja Kriminaalkohtupidamise seadusel on kokkupuuteid haldusmenetlust sättivate seadustega, kuigi väga piiratud määral. Näit. isikut kes haldusmenetluse vältel annab teadvalt vale tunnistuse, karistatakse Kriminaalseaduse alusel.

Balti Eraseaduse (BES) norme ei tule kasutada otse maksustamismenetluse sättimiseks, küll aga sageli maksustamismenetluse kestel. Näiteks tuleb äramäärata Balti eraseaduse alusel maksukohuslase elukoht, vara valdus, vara üleandmine, omandusõigus jne. Kõik

need on olulised faktid maksu määramisel.

Kaudse allikana, eriti maksuseaduste tõlgendusorganina võime nimetada veel Riigikohut. Tema tõlgendab seadusi temale esitatud kaebuste puhul ja kaebuse piirides ülestõstetud õigusliku vaidluse ulatuses. Seaduse tõlgendus toimub siin otsuse motiivides, mis on mõeldud kehtivana ainult konkreetseks juhuks. Tegelikult on olukord aga siiski selline, et Riigikohtu otsuste motiivides esitatud seaduste tõlgendused evivad tähendust ka väljaspool otsustamisele kuuluvat juhtumit. Õiguselu stabiilsuse nõuetes on paratamatu, et Riigikohus oma tõlgendustes, mis järgnevad maksundusõiguslike normide rakendamisele üksikjuhtumitel, oleks järjekindel. Nii ongi Riigikohus tegelikult talitanud. Seega osutub küllaldaseks motiiviks, mis teeb Riigikohtu kord toimunud tõlgenduse ametkondadele siduvaks kõigiks muudeks tõlgendusjuhtumiteks '/*.

Peab aga siiski Riigikohtu otsuste käsitamisel selgitama, kas otsus on kooskõlas kehtiva õiguskorraga. Sageli näeme otsuseid, mis ei interpreteeri seadusi, vaid koguni muudavad kehtivaid õigusnorme. Selli-

'/* Vt. Vaabel, op.cit.lk.195.

seid otsuseid ei saa kunagi rakendada, kuna see pole kehtiva õiguskorraga kooskõlas. Põhiseaduse alusel on Riigikohtul küll õigus otsusi tehes seadust seletada, kuid mitte seda muuta.

Maksustamismenetluse sättimiseks tulumaksu alal esineb ka määrusi, mida käsitleme eespool. Määrusandlusõigus maksustamise alal kuulub peamiselt Vabariigi Valitsusele ja Majandusministrile.

Määrustega võidakse normeerida ainult maksustamiskorda, nagu andmete kogumist, hindamist jne. Ei saa lähetada aga selliseid määrusi, mis looksid uusi makse, kaotaks seniseid, või muudaks maksu sisu, tehes seda suuremaks või vähemaks. Kõik sellised määrused on contra legem, mida ei saa kunagi rakendada.

II o s a .

§ 3. Maksustamismenetlus tulumaksu juures.

Maksustamismenetlus on haldusmenetluse liike. Seejärel esinevad temas needsamad põhimõtted mis haldusmenetlusegi juures, mida käsitasime eespool.

Õigusriigi põhikord, mida väljendab kehtiva Põhiseaduse § 3, nõuab, et haldusorganid käituksid seaduspäraselt. Maksustamise alal väljendab spetsiaalselt lega-

liteediprintsiipi Põhiseaduse § 29, mis määrab, et ühtegi avalikku maksu ega koormust ei saa kodanikule peale panna muidu, kui vaid seaduse alusel. Sellest järgneb, et maksustamisel peab alati aluseks olema seadus. Seaduse puududes ei saa kedagi maksustada. Veel järgneb Põhiseaduse mainitud sättest, et maks peab määratama objektiivselt. Selleks, et maksu määrata objektiivsete andmete alusel, on vaja erilist menetlust, mis tagaks objektiivsuse. Maksu ei või kunagi maksustaja määrata oma subjektiivse veende järgi, vaid objektiivseil andmeil. Maksustaja peab erapooletult välja selgitama maksukohustuse elemendid ning vastavalt neile maksu määrama. Isegi, kui osutub viiga maksukohuslase deklaratsioonis, peab maksustaja selle parandama, kui see on nähtav. Seega kehtib maksustamisel mitte formaalse, vaid materjaalse tõe avastamise printsiip.

Et objektiivset maksustamist tagada (objektiivsus avaldub selles, et andmed oleksid kogutud erapooletult ega esitaks ainult ühe poole huviseid, vaid taotleksid seaduse täpsa täitmise sihti), nõuabki kehtiv Maksustamiskorralduse seaduse (edaspidi M.K.S.) § 54, et maksustamisel ei kogutaks mitte üksnes neid andmeid,

mis kõnelevad maksukohuslase kahjuks, vaid peab koguma ka neid, mis ta kasuks räägivad. Sama seaduse § 60 lausub, et maks tuleb määrata kogutud andmete alusel, kus arvestada tuleb ühepalju mõlemapoolse huvidega, nii riigi kui ka maksukohuslase omadega. Kõik see tingib kindla korra maksustamiseks, mida nimetamegi maksustamismenetluseks.

a/ Maksustamisorganid.

Maksustamisnorme analüüsidest osutub, et nende vahel esineb sisulisi erinevusi. Üks osa normidest sätib organeid, kelle kaudu toimub maksustamine, nende pädevust, maksustamiskorda jne. Neid norme nimetame formaalõiguslikeks normideks, sest nende alusel ei teki maksukohustusi. Küll aga loovad nad eeldusi maksustamiseks. Teine liik norme käsitab maksukohuslasi, olmasid, maksualuseid, maksu ühikuid jne. Need on materjaalõiguslikud normid, kuna nad käsitavad maksukohustust ennast.

Formaalõiguslikeks normidena, mis korraldavad maksustamisorganeid tulumaksu juures, tuleks nentida eeskätt Tulumaksuseadust ennast, Maksustamiskorralduse seadust, subsidiaarset Administratiivmenetluse seadust ja Tsiviilkohtupidamise seadust.

T.M.S. § 24 alusel tuleb luua tulumaksu asjade ajamiseks valla- ja alevi tulumaksukomisjonid. Nii valla kui ka alevi tulumaksukomisjonid koosnevad valla või alevivanemast, kes on komisjoniesimeheks, sekretärist ja 3 liikmest, keda valitakse üheks aastaks.

Valla ja alevi tulumaksukomisjoni tegevus kannab konsultatiivset loomujoont. Maksustamiskorraldusi ta ei tee. Ta hindab vaid maksukohuslase tulu, millega hiljem tulumaksukomisjon arvestab. Valla või alevi tulumaksukomisjoni hinnangud pole siduvad tulumaksukomisjonile. Nad on vaid selgitava tähendusega.

Tulumaksu määrab komisjon, mis luuakse M.K.S. § 9 alusel. Komisjon koosneb esimehest ja 3 kaasistujast. Esimeheks on kas maksuinspektor, tema puududes abiinspektor või maksudetalituse direktori poolt määratud ametnik.

Komisjonid jagunevad linna-, maa- ja segakomisjonideks. Igasse komisjoni määrab Kaubandus-Tööstuskoda ühe esindaja maksumaksjate hulgast, kes vastab seaduse nõuetele. Teise kaasistuja ühes asemikuga maa- ja segakomisjoni määrab Põllutöökoda isikute hulgast, kel on õigus võtta osa valimistest, maksavad tulumak-

su põllumajandusest saabunud tulude alal ja vastavad muudele seadusnõuetele.

Kolmanda kaasistuja ühes asetäitjaga maakomisjonidesse valib maavolikogu kodanikkudest, kellel hääleõigus Riigivolikogu valimisel, vastavad muudele seadusnõuetele ja maksavad tulumaksu, mis saabunud kas palga või vabakutselisest teenistustulust.

Kolmanda kaasistuja segakomisjonidesse ja kaks kaasistujat linnakomisjonidesse valib selle linna volikogu, kus asub komisjon. Vastavatel peab olema hääleõigus Riigivolikogu valimistel ning nad peavad maksma tulumaksu tulult, mis on saabunud kas palgast, vabakutselisest teenistusest või kinnisvaradelt.

Kaasistujad valitakse kõikidesse komisjonidesse üheks aastaks. Selle aja kestel ei saa neid tagandada muidu, kui vaid siis, kui nad ei täida korralikult omi ülesandeid. ' / .

Aruandvaid ettevõtteid maksustab aruandvate ettevõtete alal ärimaksukomisjon. Sel juhul täiendatakse ärimaksukomisjoni kolmanda kaasistujaga, kelle ühes asetäitjaga määrab majandusminister isikute hulgast, keda esitab ühistegeliste asutiste revisjoniliit. Esitata-

1/ Maksustamiskorraldamisseadus § 11,12.

vad kandidaadid peavad vastama samadele nõuetele nagu kaasistujad teisteski tulumaksukomisjonides.'/.

Asjaajamine, asja ettevalmistamine ja ettekandmine lasub esimehel. Tema ülesandeks on ära määrata koosoleku aeg, koostada päevakord, teatada sellest liigetele jne. 2/. Komisjon on otsusvõimen, kui koos on: kolmeliikmelises komisjonis kõik liikmed, neljaliikmelises komisjonis - kolm liiget.

Komisjoni ostungid on kinnised. Asju otsustatakse lihthäälteenamusega. Häälte pooleks langemisel on otsustav esimehe hääl.

Esimehel on õigus seisatada otsust, mis komisjonis on vastu võetud. Selline otsus tuleb saata Maksupeakomiteele lahendamiseks 7 päeva kestel 3/.

Seadus ei piiritle lähemalt, millised peavad olema need otsused, mida esimees võib peatada, vaid see oleneb esimehe suvast.

b/ Eelmenetlus.

Nagu eelpool mainisime, peab maksustamine toimuma objektiivseil andmeil. Selleks, et maksu määrata, on

-
- 1/ M.K.S. § 10
 - 2/ Sama § 13, 14
 - 3/ Sama § 13.

vaja koguda mitmesuguseid andmeid. On vaja välja selgitada maksukohustussuhte elemendid, kes on maksukohuslane, mis on maksualus, ühik, määr jne.

Perioodiliste maksude alal võib nõuda "teateid, mis vajalikud isikute maksukohusluse, elukohtade, tuluallikate ja maksustamisaluste kindlakstegemiseks". Nagu eelnevast lausest nähtub, saab teadete sisuline ulatus hõlmata ühelt poolt maksuolmastikku, maksukohuslase ning maksu tasumise eest vastutajate elukohti, ajalisi ning ruumilisi momente, mis piiritlevad ligemalt maksuolmastiku esiletuleku ulatust, ja teiselt poolt maksustamisaluse arvutamiseks vajalikke pidepunkte, s.o. eelalust ning muid andmeid maksustamisaluse kujundamiseks. 1/. Ka tulumaksu määramiseks on vaja koguda andmeid isiku tuluallikate, tulu suuruse, seasdukkude mahaarvamiste jne. kohta. Nende andmete kogumist nimetamegi eelmenetluseks. Eelmenetluse kestel kogutakse andmeid väga mitmest allikast. Siin ei selgitata veel kellegi tulu, vaid ammutatakse materjale maksustamiseks. Ka ei kontrollita andmeid, kas need vastavad tõeale või ei.

1/ V.Lang, Halduslik tuvastusmenetlus M.K.S."Õigus"
1938.a.nr.9.

Ex bibl. wstv. Tart.

Osa materjale kogutakse maksukohuslaselt endalt, osa kolmandatelt isikutelt. T.M.S. § 41,2 alusel kohustuvad kõik isikud, kel läinud aastal oli mingisugune tulu, esitama tuludeklaratsiooni 1.veebruariks, avalikult aruandvad ettevõtted aga 15.maiks. Deklaratsioonid tulevad esitada: valdades ja alevites tuluhindamiskomisjonile, linnades aga maksuinspektori kantseleisse. Teateid antakse siin vahetult seaduse alusel. Administratsioon omalt poolt võib selleks esitada ka vastava hoiatuse või meenutuse, need aga kujutavad endast juhul üldreeglina vaid normivaba toiminguid.

Teadaanne ehk deklaratsioon tuleb esitada sellesse jaoskonda, mille piires elas maksukohuslane 15.detsembril eelmisel aastal. Elamise all ei tule mõelda mitte faktilist elamist, vaid seda, kus oli isiku juriidiline elukoht 15.detsembril. Teadaannet võib esitada maksukohuslane ise, samuti võib seda teha ka volinik. 1/. Naise tulu deklareerib mees oma tulu hulgas, välja arvatud juhul, kui naisel on erivara või kui abielupoolte vahel eksisteerib varalahutusvahetuskord 2/.

1/ Riigikohtu admin.osak.otsus nr. 41 - 1933 a.

2/ Võrdle ka Riigikohtu admin.osak.otsus nr. 208-1931a.

Tuludeklaratsiooni esitamisest on vabad isikud, kelle tulu ei kuulu maksustamisele T.M.S. § 2 alusel. Peale selle võib majandusminister vabastada teadaande esitamisest mõnda maksumaksjate liiki, kelle tulu ei ületa seaduslikke mahaarvamisi l/.

Tavaliselt on igal aastal majandusministrilt saabunud määrus, mille alusel on deklaratsiooni esitamisest vabad need, kelle tulu ei ületa seaduslikke mahaarvamisi.

Samuti on võimalik jätta deklareerimata tulu, mis saabunud põllundusest. Sel juhul arvutatakse tulu keskmiste tulunormide alusel, mille määrab kindlaks Vabariigi Valitsus. Tulu arvutatakse siis puhtakasu rubla järgi. On aga mõni põllunduslik käitis eriti hästi sisse seatud, mille tõttu ta annab suuremat tulu kui tavaline käitis, võidakse seda maksustada ka tegeliku tulu järgi.

Peale tuluteadaande, mille esitab maksukohuslane, kogutakse andmeid ka kolmandalt isikult. Nii annab M.K.S. § 45 õiguse maksuinspektorile nõuda teateid kolmandatelt isikutel kas omal algatusel või mak-
l/ T.M.S. § 412 märkus 3 ja § 21.

sukohustuslase palvel. Siin tuleb toimida selliselt, et võimalikult täpselt selgitada ja tabada maksukohustuse tõelisi lähtealuseid. Põhimõtteks ei saa aga siin olla ainult fiskuse huvides tähtsate andmete kogumine, vaid silmas tuleb pidada ka maksukohustuslase huviseid, kuivõrra need on maksuinspektoril teada ja nende esitamine maksukohustuslasel endal pole võimalik. Majaomanikud kohustuvad esitama nimekirjad elanikkude kohta, kes elasid nende majas 15. detsembri. Nimekirjas tuleb ära märkida isiku teenistuskoh, tululikkas, elukutse jne. Asutised, käitised ja ettevõtted kohustuvad esitama maksuametile andmeid selle kohta, kes nende juures on teenistuses olnud ja palju selle eest on tasu saanud. M.K.S. § 42 annab inspektorile volituse nõuda ka maksukohustuslaste seaduslikelt esindajailt teateid nende maksukohustuse määramiseks. Nimetatud isikute äraolekul võib nõuda ka nende delegeeritud esindajailt vastavaid andmeid, kuivõrra need puutuvad viimaste valitsemisel olevaisse varadesse ning tuludesse.

Aruandvad ettevõtted kohustuvad ühes tuludeklaratsiooniga esitama jaoskonnakomisjonile: 1/täielise

aruande, millest nähtub aruandeaasta alg- ja lõppbilanss, kahjude ja kasude arve, 2/ ära kirja koosoleku protokollist, millega aruanne kinnitatud, 3/ ära kirja revisjonikomisjoni otsusest revideerimistulemuste kohta 1/. Mitteamuandvad ettevõtted deklareerivad oma tulu üldalustel.

Peale nende, keda seadus loendab, võidakse andmeid koguda ka mujalt, kui selle kaudu on võimalik selgitada maksukohuslase tulu.

Üldiselt on nõutud teadete esitamine kolmandatele isikutele sunduslik vastavate sanktsioonide ähvardusel. Siiski M.K.S. § 47 järgi võivad majandusministri määrusega ning eriliste administratiivaktidega nõutavate andmete või teadete andmisest keelduda:

a/ selle maksukohuslase abikaasa, kelle kohta nõutakse teateid; samuti kõik ta otsejoones sugulased ja eestkoste- ning hoolealused - küljonnes sugulased ja hõimlased ainult teise astmeni;

b/ selle maksukohuslase teenistuses olevad isikud, kelle kohta andmeid nõutakse;

1/ T.M.S. § 42.

c/ arstid, advokaadid ning vaimulikud, kuivõrra nõutavad teated on neile usaldatud kutseülesannete täitmisel;

d/ riigiteenijad, kui vastavate andmete esitamine pole kooskõlas saladuste hoidmise kohustusega;

e/ muud isikud seaduste sellekohaste eeskirjade alusel.

Tuleb pidada silmas, et kolmandatelt saadud teadete väärtus sõltub ka suurelt osalt isikutest või asutistest, kellelt andmed hangitud. Sellega tuleb igal juhul arvestada ning on arusaadav, et andmed, mis on saabunud asutiselt, mille üle teostatakse pidevat kontrolli, on eelistatavamad kui need, mis tulevad ettevõtetelt, mille kohta ei teostata mingit kontrolli.

c/ Tuvastusmenetlus.

On eelmenetlusel vajalikud andmed kogutud algab tuvastusmenetlus.

Tuvastusmenetluse all mõistame ajalises järgnevuses esinevate toimingute kogumit, mille sihiks on tutvustada seda faktilist ja juriidilist olustikku, millele rajatakse antav korraldus. '/.

1/ Vt. V.Lang, "Halduslik tuvastusmenetlus MKS-s" Õigus, 1938, lk.385 jj.

Tuvastusmenetlus algab tavaliselt üksiku maksujuhu töötamisega ja lõpeb otsustusmenetlusele asumisega. Tema põhisihiks on küllaldaste ja objektiivselt õigete andmete hankimine maksusumma tuvastamiseks.

Kes on tuvastusmenetluse tähtsamateks adreessaatideks? Võime mainida esmalt maksukohuslasi, kui olulisemaid, siis veel tunnistajad, oskurid, teadete andjad ning ka maksuasutisi võime lugeda tuvastusmenetlust sättivate normide adreessaatide grupina.

Alljärgnevalt vaatleme üksikasjalikumalt eelpooltähendatud adreessaate.

Maksukohuslasteks nimetame neid tuvastusmenetlust sättivate normide adreessaate, kelle maksukohusluse kindlaksmääramisele antud tuvastusmenetlus suundub. M.K.S. tunneb siinjuures, võiks öelda, kolme liiki maksukohuslasi - tõelisi, näilisi ning arvatavaid. Neid, kelle juures on seadustes sätitud maksuolmastik küllaldasel määral esile tulnud maksukohustuse loomiseks, nimetame tõelisteks maksukohuslasteks.

Kui maksuolmastik pole aga küllaldasel määral nähtav, ning alles tuvastusmenetlus selgitab, kas tuleb tasuda maksu või vabanetakse sellest kohustusest,

siis selliseid adressaate loeme M.K.S. järele näilisteks ja arvatavaiks.

Mis puutub eelpooltähendatud teisi tuvastusmenetluse adressaate nagu näiteks tunnistajaid, asjatundjaid jne. siis need isikud ei tule arvesse kui maksukohuslased oma maksukohustuse tõttu, vaid neil lasub kohustus aidata kaasa teiste maksukohustuse tuvastamisele.

Tuvastusmenetlus on rajatud tervele reale põhimõtetele, milledest siinkohal vaatleme olulisemaid. Tähtsamaks põhimõtteks on halduse seadusepärasuse printsiip ehk teiste sõnadega, haldustoiminguid võib sooritada ainult seaduse alusel. Siin ei tohi üritada selliseid protseduure, mis pole kooskõlas seadustega sätitud normidega.

Edasi on egaliteedi printsiip, mis järgneb Põhiseaduse § 9 esimese lõike eeskirjast - "kõik kodanikud on seaduse ees võrdsed. Ei või olla sündimisest, usust, soost ega rahvusest sõltuvaid avalikõiguslike eesõigusi ega õiguste kitsendusi." Seega peavad maksustamisorganid kohtlema kõiki isikuid võrdselt, andmata ja tegemata ükspuhas milliseid soodustusi või tegemata erandeid nende suhtes, kellede kohta seaduse ei loo eristaatust.

Järgneva põhimõttena väärrib mainimist ametkohustuslikuse põhimõtte, mis avaldub selles, et maksuinspektor otsustab arutlustoimingute algatuse, lubamise või keelamise õigusnormide piirides täiesti suvaliselt. Mainitu nähtub sellest näiteks, et maksuinspektor, saades eelmenetluse vältel andmeid teatava maksukohustusjahu kohta, alustab ise tuvastusmenetlust, sõltumatult sellest, kas tõeline või näiline maksukohuslane esitab maksudeklaratsiooni või mitte.

Maksuinspektor pole kohustatud piirduma maksukohuslase poolt esitatud andmetega, teatiste ja tõenditega, vaid ta on õigustatud ning isegi kohustatud hankima ja koguma endapoolseid. Tal on täielik õigus ja vabadus seaduse piires selgitada täiesti vabalt kõiki maksujuhuga pidestuvaid asjaolusid.

Võiks veel nimetada vahendituse printsiipi, s.t. et maksuinspektor peab tuvastusmenetluse vältel isiklikult tutvuma vajaliku materjaliga ning astuma vajaduse korral otsesesse ühendusse maksukohuslaste ja ka kolmandate isikutega.

Olulise põhimõttena peame veel mainima parteiavalikkuse printsiipi, mis seisab selles, et kõikide menetlusmaterjalidega tutvumine võimaldub ainult maksukohuslastele enestele ja et selgitusmenetlusel võib

taandada oskureid, kes võiksid oma ülesande täitmisel hangitud teateid kasutada maksukohuslaste huvisid riivavalt.

Kõiki tuvastusmenetlusel asetleidnud toiminguid tuleb fikseerida kirjalikult, kuna maksuinspektor oma otsustes võib kasutada ainult kirjalikku materjali. Seega tunnistajate seletused, oskurite arvamised, paikliku ülevaatuse tulemused ja muud toimingud maksukohustuse kindlakstegemisel tulevad protokollida.

Alljärgnevalt vaatleme valla ja alevi tuluhindamiskomisjonide tegevust.

Valla ja alevi tuluhindamiskomisjonid vaatavad läbi, kas kõigi poolt on tuludeklaratsioonid esitatud. Eitaval korral läkitavad neile meeletuletused ning koostavad nimekirjad. Selle sooritanud, asuvad tulude hindamisele. Hindamisel võivad nad arvestada kõikide andmetega, mis neil on üldse käepärast maksukohustustase tulude kohta. Komisjonid ei tarvitse hindamisel omi arvamusi põhistada, sest nende otsused ei evi normatiivset toimet, millest ei teki mingisuguseid kohustusi. See on normivaba, konsultatiivne funktsioon. Seepärast ei vajatse seda ka põhistada ' / .

Maksukohuslaste nimekiri ühes komisjoni hinnanguga pannakse välja valla- või alevivalitsuses 1.-15. aprillini. Igaüks, kes leiab, et ta tulu pole õieti hinnatud, võib teha nimekirja märkusi. Nimekirjad koos märkuste ja muu materjaliga saadab hindekomisjon 20. aprilliks jaoskonnakomisjonile. Viimane vaatab materjali läbi ja teeb maksustamiskorralduse. Jaoskonnakomisjon pole seotud hindekomisjoni seisukohtadega. Ta teeb maksustamiskorralduse kõigi andmete alusel, mis komisjonil on kasutada maksu määramisel.

Jaoskonnakomisjon võib maksukohuslase tulu selgitamiseks nõuda raamatute esitamist, kuulata üle tunnistajaid, küsitleda asjatundjate arvamusi jne. Komisjon ei tohi tulu selgitamisel olla ühekülgne ega koguda vaid neid andmeid, mis osutuvad kahjuks maksukohuslasele, vaid peab koguma ning selgitama ka neid olusid, mis kõnelevad maksukohuslase poolt.

M.K.S. § 60 ütleb, et inspektor määrab maksusumma kogutud andmete põhjal. Neid andmeid moodustavad esmajoones maksukohustuslaselt ja kolmandatelt isikutelt saadud teated. Maksukohustuslaselt saadud teated moodustavad tuvastusmenetluse käigus lähtealuse ja kolmandate isikute teated täidavad kontrollfunktsiooni. See on ka täiesti õige põhimõte, sest kõige paremini peab teadma (selline on vähemalt präsumtsioon)

omi tulusid just maksukohustuslane ise.

Maksustamismenetlus on kinnine. Sinna maksukohuslast välja ei kutsuta. Kuid sellepärast nõuab seadus, et maksustamisel tuleb arvestada võrdselt mõlemapoole huvidega. Kui maksukohuslane soovib esineda maksustamisel seletusega, ei võiks talle seda keelata, kui ta seletus on oluline. Muidu ei toimuks maksu määramine kõigi andmete alusel.

Kui tuvastamisel osutub, et materjal on puudulik, tuleb asja lahendamine edasi lükata ja koguda täiendavaid andmeid. Kui vaja, võidakse sooritada paiklisi vaatlusi ettevõtetes jne., et selgitada tõelist tulu.

Materjali käsitamisel ja tulu hindamisel peab komisjon talitama objektiivselt. Tulu määramine ei tohi põhineda üksnes komisjoni arvamusel. Kui tuludeklaratsioonis esinevad silmnähtavad vead, tulevad need parandada nii maksukohuslase kahjuks kui ka kasuks. Ei tohi maksukohuslasele määrata suuremat maksu kui asioludest ilmneb sel põhjusel, et maksukohuslane on eksikombel oma tulu suuremana deklareerinud.

Tulu võetakse kokku kõikidest allikatest ning määratakse üks tulumaks. Ühel isikul ei saa olla mitu tulu ning mitu tulumaksu. Saab olla vaid üks tulu, mis võib olla küll saadud mitmest allikast.

Et tagada õiglast maksustamist, peavad komisjoni-
liikmed, samuti ka esimees taanduma, kui on lahendamisi-
sel maksuküsimus, mis puudutab neid endid, abikaasat,
otsejoone sugulasi, külgjoone sugulasi kuni neljanda
astmeni, asju, milles nad on hooldajad, seaduslikud
esindajad, volinikud, samuti ka asjus, mille järgi on
tõstetud nende vastu kriminaaljälitus. Taanduma peavad
liikmed ka sel juhul, kui neil on maksukohuslastega
kasuvanemate ja kasulaste vahekord. Taandumise järgi
valvab jaoskonnakomisjoni esimees 1/. Taandumise ajal
täidab taandunud liikme ülesandeid ta asemik. Kui ka
asemik peab taanduma, siis määrab majandusminister aju-
tiseks uue liikme 2/.

Kui eelloendatud põhjüsil pole maksustamiskomis-
joni liige taandunud, siis võib maksukohuslane esita-
da liikme taandamiseks vastava taotluse. See taotlus
tuleb esitada asja arutuse alul. Hiljem võidakse seda
teha üksnes siis, kui taanduspõhjused selguvad asja aru-
tuse kestel 3/.

On maksustamiskorraldus saadud komisjonilt, mille
liige pidi taanduma, ei muutu selle toimel veel maksus-

-
- 1/ M.K.S. § 39.
2/ Sama § 41, 12.
3/ Sama § 40.

tamiskorraldus kehtetuks. Maksukohuslane võib esitada sellise korralduse peale vaide, samuti võib ta ka sutada kaebekorda ülemuslikus korras.

d/ Otsustusmenetlus.

On tuvastusmenetlusel selgitatud vajalikud eeldused maksustamiseks, järgneb otsustusmenetlus. Otsustamismenetlusel saabub maksustamiskorraldis. Tulumaksukohustus tekibki sellest momendist, kui maksuasutis konstateerib ametlikult maksuolma esildumist maksukohuslase suhtes.

Komisjon peab tegema maksustamiskorraldise kõigi andmete põhjal, mis tuvastusmenetlusel on selgunud, arvestades võrdselt mõlemapoolse s.o. nii fiskuse kui ka maksukohuslase huvidega ¹/_. On materjal puudulik, või puuduvad andmed, võib komisjon määrata maksu ka võrdluste kaudu ²/_. Kui võrdlusi võib teha üksnes siis, kui teised vahendid puuduvad. Ka peavad võrdlused olema objektiivsed, s.o. käima ühesuguste maksukohuslaste kohta, võrdlusperiood peab olema ühepikkune jne.

Maksustamiskorraldis peab sisaldama: komisjoni mainimist, kes maksu määras, maksu määramise aega, tulumat, seaduslikke mahaarvamisi, maksustamisele kuulu-

¹/ _{MKS § 60.}
²/ _{Sama § 61.}

vat tulu, maksusummat, maksu tasumise tähtaega, kaebekorda ja tagajärgi, mis kaasub maksu mitteõiendamise korral.

Sellest momendist, kui maksustamiskorraldis antakse kätte maksukohuslasele, evib see materjaalset õigusjõudu nii maksustajale kui ka maksukohuslasele. Komisjon ei saa enam korraldist täiendada ega parandada, olgu siis vast tehniliste arvutusvigade parandus. Sisulisi vigu ei saa enam parandada. 3/.

Maksudetalituse direktor kui järelvalveorgan võib järelvalve korras ära muuta maksustamiskorraldise, kui 1) komisjon tegi otsuse seaduspäratu koosseisuga või rikkus materjaalset pädevust, 2) kui otsus on ilmselt seadusevastane või niivõrd segane, et seda on võimata teostada 1/. Muudel juhtudel võidakse otsust muuta üksnes vaide korras.

Maksustamiskorraldise saabumisega on maksukohustus lahendatud lõplikult. Kui hiljem osutub, et maks on määratud väiksem või suurem kui tegelikult oleks pida- nud määrama, ei saa täiendavat maksu määrata ega ka maksu vähendamist nõuda muidu kui vaid uute asjaolude ilmnemisel, mis maksu määramisel polnud teada. Uute asiolu-

3/ Administratiivmenetluse seadus § 86, RT 4-1936 a.
*/ Sama § 88

de ilmnmisel saadakse täiendavalt maksustada või maksust vabastada üksnes nii palju ,kui see on tingitud uutest asioludest 2/. Kunagi ei saa aga uute asiolude ilmnmisel võtta revideerimisele tervet maksustamiskorraldist. Nii tagantjärele maksustamist kui ka maksu vähendamise taotlust võidakse tulumaksu korral ja juures teostada 5 aasta kestel.

Pärast maksu määramist saadab komisjon (jaoskonnakomisjon) maksukohuslaste nimekirja Eesti Panga osakonda. Valla või alevi piirides elutsevate maksukohuslaste nimekiri saadetakse Valla- või Alevivalitsusele. Tulumaks tuleb tasuda võrdsetes osades 30 septembriks ja 30. novembriks kas Eesti Panga osakonda, valla - või alevivalitsusse.

III o s a .

§ 4. Õiguskaitse.

Õiguskaitsest üldse.

Seal, kus on leidnud rakendamist õigusriigi põhimõtted, peab paratamatult esinema ka õiguskaitse. Isikule õiguse kindlustamisest on sellest vähe, kui õigusnormidega tõmmatakse piirid nii haldusorganitele kui ka kodanikkudele nende käitumises. On vaja luua olukorda et juhul , kui rikutakse kellegi õigussfääri, on võimalik seda taastada sundkorras. Õiguskaitse all mõistame normiadressaadi õigust - seadusega tagatud õigust - pöörduda haldusorganite poolt saabunud korralduste peale edasikaebe instantside poole, selleks et seada jalule rikutud õigusi. Õiguskaitse on paratamatu ning võetamatu lüli riigi õiguskorras. Seal kus pole õiguskaitsset, pole ka õigust .

Et õiguskaitsset teostavad instituudid suudaksid täita oma ülesannet, selleks peavad nad olema organiseeritud nii, et nad oma tegevuses oleksid täiesti sõltumatud. Õiguskaitse organid ei tohi olla vähimaski sõltuvuses sellest asutisest, kelle aktide õiguspärasust nad kont -

rollivad. Õiguskaitses ei saa seepärast pidada seda, kui pöördutakse aktiandja enda või ta ülemuse poole, et revideerida akti. See on ainult formaalne, mitte sisuline õiguskaitses.

Formaalseks õiguskaitses tulumaksu juures on vaide esitamine, mida hakkame vaatlema alljärgnevalt.

a/ Vaidemenetlus.

Kui maksukohuslane pole rahul maksustamiskorraldisega, võib ta esitada vaide jaoskonna komisjonile (T.M.S. § 51). Vaielda võidakse nii tulu hindamise kui ka maksumäära vastu. Vaide tuleb esitada 1.augustiks. Need, kellele maksustamiskorraldus antakse kätte pärast 1.augusti võivad vaideid esitada kahe nädala kestel arvates korraldise saamisest ^{1/}. On aga maksulehed välja saadetud enne 1.juulit, kuid maksukohuslane sai selle hiljem kas elukoha muutuse tõttu või muu asiolu pärast, on vaide esitamise tähtajaks ikka 1.august ^{2/}.

Vaiet võib esitada kas maksukohuslane ise, maksu tasumise eest vastutavad isikud või nende volinikud. Vaide tuleb esitada samale komisjonile, kelle korral-

1/ T.M.S. § 59.

2) Riigikohtu ad.osak.otsus 68-1928 a. ja nr.282-1924a.

duse vastu vaieldakse. Ta peab olema kirjalik ning temast peab selguma, kes vaide esitanud, millise otsuse vastu vaieldakse ja mida esitaja palub 1/.

Juriidiliselt loomult polegi vaie õiguskaitse materjaalses mõttes, kuna see esitatakse samale organile, kes tegi maksustamiskorralduse. Vaide lahendamisel pole vaja toimida kohtupidamiskorra järgi jne. Ta pakub maksukohuslasele formaalset, mitte aga sisulist õiguskaitset. Vaide päämiseks sihiks on anda haldusorganile võimalus enda kontrollida. Kui jaoskonnakomisjon leiab, et ta on eksinud, saab vea parandada ilma, et selleks oleks vaja teist organit tegevusse sundida. Leiab aga vaietet lahendav komisjon, et ta on talitanud õieti, jätab vaide rahuldamata. Sel korral lahendab küsimuse juba jurisdiktsiooniline organ, kes pole mingisuguses sõltuvuses sellest organist, kelle akti üle ta otsustab.

Vaided on tempelmaksuvabad. Nende lahendamisel käitub komisjon samade reeglite kohaselt nagu maksugi määramisel. Ainult maksukohuslasele tuleb istungist teatada, et tal oleks võimalus olnud istungil omi huve kaitsta 2/. Vaide esitamine suspenseerib otsuse soo-

1/ M.K.S. § 66
2) Sama § 71.

ritamise seniks kuni vaie lahendatud. Kui komisjon leiab, et maksu sissenõudmine võib osutuda küsitavaks, või raskeks, võib nõuda kindlustust maksukohuslaselt '/.

b/ Kaebemenetlus.

Kui maksukohuslane ei jää rahule otsusega, mis tehtud vaide puhul, võib esitada kaebe Maksupeakomiteele 2 nädala vältel arvates kaevatava otsuse saamisest. Kaebus kirjutatakse peakomitee nimele ning esitatakse inspektori kaudu. Kaebusi võivad esitada maksukohuslased ise, maksu eest vastutajad või nende volinikud. Kui ühe ja sama maksu eest vastutab mitu isikut, võivad need ka hiljem kaebega ühineda. Kaebus peab olema kirjalik. Temast peab selguma: kes kaebab, kelle ja millise otsuse vastu vaieldakse, mida taotletakse ning põhistised, millele taotlus rajatud. Kui kaebusest ei selgu, kes kaebab, kelle otsusele kaebab jne., seisatab inspektor kaebe ning annab kaebajale 7 päeva aega vigade parandamiseks. Kui selle aja kestel ei parandata puudusi, ei saadeta seda edasi, vaid lisatakse maksustamistoimetusse (M.K.S. § 76).

Kaebed, mis vastavad seadusnõuetele ning on esitatud õigeaegselt, saadetakse edasi peakomiteele maksutalitsuse direktori kaudu. Kaebe esitamisel pole sus-

peniivset vaid devalutiiv toime. Kaebe esitamine ei pane maksu sissenõudmist seisma. Kui kaebaja seda soovib, peab esinema vastava palvega maksutalituse direktori ees. Viimane võib põhjendatud juhul seistata maksu sissenõudmist kuni kaebuse läbi vaatamiseni, nõudes tarbekorral kindlustust 1/.

Kaebuse saabudes peakomiteesse selgitab ettekandja, kas esitatud andmed on küllaldased, et asja otsustada. Kui ettekandja leiab, et vaja on koguda veel täiendavaid andmeid, võib nõuda täiendavate andmete kogumist nii maksutalituselt kui ka inspektorielt. Samuti võib koguda vajalikke andmeid riigi- ja omavalitsuse asutistelt, nõuda seletusi maksukohuslaselt 2/. Seletuse andmine pole maksukohuslasele kohuslik.

Kaebemenetlus on juba jurisdiktsiooniline funktsioon. Siin esinevad juba kohtupooled: ühel pool on maksutalitus, teisel pool aga kaebaja. Kui asi määratakse kuulamisele peakomitees, tuleb teatada sellest mõlemale poolele. Teatamata jätmine on sedaliiki viga, mis muudab otsuse tühiseks.

Istungid peakomitees on kinnised. Neist võivad osa võtta üksnes asjaosalised 3/. Protsessipooled või-

-
- 1) M.K.S. § 78.
 - 2) Sama § 80.
 - 3) Sama § 84.

vad istungil esineda seletustega, esitada dokumente, paluda üle kuulata tunnistajaid, asjatundjaid jne. Peaks ilmema uusi asiolusid, mida vaja tõendada, lükatakse asja arutamine edasi. Poolte ilmumata jäämine ei takista asja arutamist.

Peakomitee asja otsustades teotseb materjaalse töö avastamise põhimõttel. Ta võib koguda ka omal initsiatiivil igasuguseid tõendeid, mis aitavad selgitada maksukohustust '/.

Otsuse teeb peakomitee kõigi olevate andmete alusel lihthäälteenamusega. Häälte poolekslangemisel otsustab esimehe hääl. Otsuses märgitakse selle tegemise aeg, komitee liikmete nimed, asjaosalised, nende nimed ja otsuse sisu. Kui küsimus vajab pikemat nõupidamist, võidakse otsuse kuulutamine edasi lükata, määrates ära aja, millal see toimub. Peakomitee motiveerib otsused ning saadab sellest ära kirjad nii kaebajale kui ka Maksudetalitusele. Pärast otsuse seadusjõustumist saadab peakomitee toimiku tagasi maksutalitusele.

Prejuditsiaalküsimuste korral peatab peakomitee asja arutamise, kuni see lahendatud.

Maksupeakomitee otsusele võib kumbki kohtupool edasi kaevata Riigikohtule ühe kuu vältel arvates mo-

tiveeritud otsuse saabumist.

Kaebus ei suspenseeri samuti otsuse rakendamist nagu peakomiteeski. Riigikohus võib kaebaja pakvel seistada kaevatud otsuse täitmise kuni kaebuse lahendamiseni. Kui kaebab peakomitee otsusele maksude-talitus, jäävad püsima senini rakendatud kindlustusvahendid.

Kui tulumaksukomisjon keeldub arutamist asja või ei anna käiku esitatud kaebusele, tuleb kaevata Maksu-peakomiteele. Teeb seda aga peakomitee, tuleb kaevata kahe nädala kestel Riigikohtule. Samas korras tuleb kaevata siis, kui ei uuendata kaebuse tähtaega, kui selleks on mõjuvad põhjused.

Maksuasjade harutamine Riigikohtus toimub Adminis-tratiivkohtukorra alusel.